

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/18/2019
Identifikačné číslo spisu:	4104113724
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2019
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Beniačová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:4104113724.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ F. O., bývajúcej vo V. F., P. XX, 2/ D. O., bývajúceho vo V. F., P. XX, zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. CIMRÁK s. r. o., so sídlom v Nitre, Štefánikova 7, IČO : 36 868 876, proti žalovaným 1/ D. P. Š., bývajúcemu v Nitre, L. XX, X.. H. B. T. XX, zastúpenému JUDr. Mariánom Dobišom, advokátom v Nitre, Sládkovičova 1, 2/ D. Š., bývajúcej v Nitre, L. XX, X.. H. B. T. XX, 3/ J. Š., bývajúcemu v Z., Z. XX, 4/ P. Š., bývajúcej v B., A. Z. XXA, o vypratanie nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 14 C 81/2004, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 29. marca 2018 sp. zn. 9 Co 220/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 29. marca 2018 sp. zn. 9 Co 220/2017 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali vypratania nehnuteľností a to parciel č. XXX a č. XXX, domu súp. č. XX, postavenom na parcele č. XXX, nachádzajúcich sa v katastrálnom území O. A., obec Z., okres Z..

2. Okresný súd Nitra rozsudkom z 25. augusta 2016 č. k. 14 C 81/2004-455 I. konanie voči žalovanej 4/ zastavil, II. návrh žalovaného 1/ na prerušenie konania zamietol, III. žalovaným 1/ až 3/ uložil povinnosť vypratať predmetné nehnuteľnosti a odovzdať ich žalobcom 1/ a 2/ do troch dní od právoplatnosti rozsudku a IV. žalobcom náhradu trov konania nepriznal. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 123, § 124, § 126, § 147 a § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka (ďalej „OZ“), ako aj ustanoveniami § 8 ods. 2, § 6 ods. 1 a 2, § 14 ods. 1 písm. a/, § 18, § 19 ods. 1 a 2 a § 26 ods. 1 a 3 zákona č. 328/91 Zb. o konkurze a vyrovnaní účinného v čase prevodu predmetných nehnuteľností. Výkonaným dokazovaním zistil, že predmetné nehnuteľnosti patrili do bezpodielového spoluvlastníctva žalovaných 1/ a 2/ ako manželov, pričom žalovaná 2/ bola podnikateľkou zapísanou v živnostenskom registri. V roku 1996 sa dostala žalovaná 2/ pri svojej podnikateľskej činnosti do finančných problémov, kedy nesplatila poslednú splátku úveru spoločnosti EKO Agrobanka a. s., v prospech ktorej bolo zriadené zmluvou z 12. júna 1995 záložné právo na všetky predmetné

nehnuteľnosti. V roku 1999 bolo súdom právoplatne zrušené bezpodielové spoluvlastníctvo žalovaných 1/ a 2/ a keďže po zrušení nedošlo k jeho vyporiadaniu inak, nastal zákonný následok podľa § 149 ods. 4 OZ a predmetné nehnuteľnosti sa od 16. júla 2002 stali nehnuteľnosťami v podielovom spoluvlastníctve žalovaného 1/ a žalovanej 2/. V čase pred týmto zákonným následkom bol na žalovanú 2/ vyhlásený konkurz uznesením Krajského súdu v Bratislave z 19. decembra 2001. V rámci speňažovania konkurznej podstaty žalobcovia 1/ a 2/ uzatvorili 14. októbra 2002 kúpnu zmluvu so správcom konkurznej podstaty, na základe ktorej nadobudli do svojho vlastníctva predmetné nehnuteľnosti. V konaní tak podstatnou a predbežnou otázkou bola otázka platnosti tohto nadobúdacieho titulu. Súd prvej inštancie po rozobratí problematiky speňažovania konkurznej podstaty a postupu subjektov zúčastnených na konkurznom konaní dospel k záveru, že nebolo možné považovať zápis spoluvlastníckeho podielu žalovaného 1/ do konkurznej podstaty za nesprávny s dôsledkom absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorou tieto od správcu konkurznej podstaty nadobudli žalobcovia 1/ a 2/. Súd prvej inštancie tak ustálil, že žalobcovia 1/ a 2/ platne nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam. Z výsluchu žalovaných 1/ až 3/ zistil, že predmetné nehnuteľnosti užívajú bez titulu, ktorý by im to umožňoval, preto im uložil povinnosť tieto vypratať. Vo vzťahu k žalovanej 4/ na základe späťvzatia žaloby konanie podľa § 145 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej „C.s.p.“) zastavil. Návrh žalovaného 1/ na prerušenie konania ako nedôvodný zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 257 C.s.p.

3. Krajský súd v Nitre rozsudkom z 29. marca 2018 sp. zn. 9 Co 220/2017 na odvolanie žalovaného 1/ proti výroku II. a III., žalovaného 3/ proti výroku III. a žalobcu 2/ proti výroku IV. rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a III. potvrdil a vo výroku IV. zmenil tak, že žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalovaným 1/ až 3/ v plnom rozsahu. Po preskúmaní rozhodnutia súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II. a III. konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu a dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil. Zaoberal sa vyhodnotením dôvodnosti námietok žalovaného 1/, ktoré videl v tom, že nebol dostatočne poučený o svojich procesných právach týkajúcich sa možnosti zvoliť si Centrum právnej pomoci na zastupovanie jeho osoby v prejednávanej veci, že vo veci rozhodol vylúčený sudca a že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Všetky tieto námietky odvolací súd zhodnotil a konštatoval ich neopodstatnenosť s uvedením dôvodov pre ktoré takto rozhodol. Pokiaľ išlo o odvolanie žalobcu 2/ do výroku o náhrade trov konania, odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie skutočnosti pre ktoré tento žalobcovi 2/ nárok na náhradu trov konania nepriznal nepovažoval za dôvody hodné osobitného zreteľa a rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že vzhľadom na úspech žalobcu 2/ v konaní mu nárok na náhradu trov konania priznal.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ (ďalej „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. e/ C.s.p., ako aj § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a zároveň žiadal pripustiť odklad jeho právoplatnosti. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. e/ C.s.p. žalovaný 1/ poukázal na to, že jedným z členov senátu odvolacieho súdu bola Mgr. Andrea Szombathová-Poláková, ktorej predmetná vec bola pridelená ako zákonnému sudcovi a ktorá viedla jedno z prvých pojednávaní 20. októbra 2004, na ktorom bolo vykonané dokazovanie v podobe výsluchu všetkých strán sporu. Uvedenú skutočnosť považoval za dôvod pre vylúčenie tejto sudkyne z prejednávania a rozhodovania veci na odvolacom súde v zmysle ustanovenia § 49 ods. 2 C.s.p. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 písm. b/ C.s.p. otázku zásadného právneho významu videl žalovaný 1/ v tom, či porušením povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 19 ods. 1 Zákona o konkurze a vyrovnaní zo strany konkurzného súdu mohla nastať právna domnienka vyplývajúca z ustanovenia § 19 ods. 2 tohto zákona, že predmetné nehnuteľnosti boli zahrnuté do súpisu konkurznej podstaty žalovanej 2/ ako úpadcu v celosti aj v prípade, keď konkurzný súd nevydal uznesenie, ktorým by ho vyzval ako podielového spoluvlastníka na podanie vylučovacej žaloby.

5. Žalobcovia 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že rozsudok odvolacieho súdu považujú za správny a navrhli, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol. Poukázali na to, že žalovaný 1/

bez akéhokoľvek vlastníckeho titulu užíva sporné nehnuteľnosti od roku 2002.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odloženie právoplatnosti dovolaní napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 C.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie ako strana sporu podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

9. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

10. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. e/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

11. Podľa § 49 ods. 2 C.s.p. vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie.

12. Osobitným prípadom pomeru sudcu k veci v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 49 ods. 2 C.s.p. je skutočnosť, že prejednával a rozhodoval vec na súde inej inštancie. V tomto prípade stačí, že sudca vec prejednal a rozhodol, či už ako samosudca alebo v senáte v inštančnom postupe. Platí teda, že sudca vyššieho súdu je vylúčený z rozhodovania veci, pokiaľ rozhodoval a prejednával vec na súde nižšieho stupňa a naopak.

13. Pre posúdenie splnenia zákonných podmienok vylúčenia sudcu rozhodujúceho v inštančnom postupe je dôležitá odpoveď na otázku, či vec prejednával a rozhodoval na súde inej inštancie. Procesná zákonná úprava v Občianskom súdnom poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení zmien a doplnkov) platná do 30. júna 2016 v ustanovení § 14 ods. 2 hovorila o vylúčení sudcov, ktorí „rozhodovali“ vec na súde nižšieho stupňa. Dovtedajšia súdna prax za určitých okolností za osobitný dôvod vylúčenia sudcu pre jeho pomer k veci považovala aj jeho účasť na pojednávaní, na ktorom bolo vykonávané dokazovanie. Sudca, ktorý vec prejednával na súde nižšej inštancie a vykonával dokazovanie bol vylúčený z jej prejednávania a rozhodovania v odvolacom konaní, a to aj vtedy, ak vo veci meritorne nerozhodoval. Na tieto názory súdnej praxe reflektovala nová procesná úprava C.s.p. platná od 1. júla 2016, ktorá upresnila zákonné dôvody vylúčenia sudcu rozhodujúceho v inštančnom postupe a reagujúc na dovtedajšiu súdnu prax dôvod vylúčenia sudcu „upresnila“ nie len rozhodovanie, ale aj prejednávanie veci na súde inej inštancie. Závery súdnej praxe v rámci predchádzajúcej právnej úpravy možno tak aplikovať aj na aktuálny právny stav a ako dôvod pre vylúčenie sudcu považovať skutočnosť, že ak v spore na súde inej inštancie vykonával dokazovanie (vypočúval strany sporu, svedkov, uskutočnil ohliadku a podobne), spor prejednával a je tak podľa § 49 ods. 2 C.s.p. vylúčený z jeho prejednania a rozhodnutia na súde inej inštancie.

14. V prejednáwanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žaloba bola doručená Okresnému súdu Nitra 17. marca 2004 a bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie Mgr. Andrei Polákovej (č. l. 18), ktorá vo veci

nariadila pojednávanie na 20. októbra 2004. Z obsahu zápisnice o priebehu tohto pojednávania vyplýva (č. l. 45 a nasl.), že pristúpila k vykonaniu dokazovania výsluchom strán sporu a to žalobcov 1/ a 2/, ako aj žalovaných 1/ až 4/. Nepochybne Mgr. Andrea Poláková predmetnú vec na súde prvej inštancie prejednávala. V ďalšom časovom období vec v rámci platných rozvrhov práce Okresného súdu Nitra bola vec „pridelovaná“ iným sudcom tohto súdu. Po meritórnom rozhodnutí veci súdom prvej inštancie 25. augusta 2016 bola vec predložená na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Nitre a vec bola rozhodnutá rozsudkom Krajského súdu v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a Mgr. Andrei Szombathovej-Polákovej, ktorá súdenú vec prejednávala aj na súde prvej inštancie.

15. Na základe týchto zistení dospel dovolací súd k záveru, že vo veci pred odvolacím súdom rozhodovala vylúčená sudkyňa v zmysle § 49 ods. 2 C.s.p. Dovolací súd prihliadal na to, že táto v rámci dokazovania pred súdom prvej inštancie osobne vykonávala dôkazy (výsluch strán sporu) a mala tak možnosť vnímať a následne ich hodnotiť z hľadiska preukázania skutočností, ktoré sú predmetom dokazovania celkovejšie než, keď by sa ako sudkyňa odvolacieho súdu s týmito dôkazmi zoznámila iba prostredníctvom zápisnice o pojednávaní súdu prvej inštancie. V danom prípade došlo postupom odvolacieho súdu k naplneniu vady vyplývajúcej z ustanovenia § 420 písm. e/ C.s.p.

16. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. e/ C.s.p., ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.). Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. e/ C.s.p., dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.